

NEMZETSTRATÉGIAI KUTATÓINTÉZET

EFOP-3.10.1-17-2017-00002

Az oktatási struktúrák Kárpát-medencei makroregionális együttműködését
támogató kutatások

Duális, kooperatív munkavégzéssel együttműködésben megvalósuló képzésekkel kapcsolatos felmérések

1. tevékenységcsoport 7. főtevékenység

Összefoglaló

2019. 07. 31

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

BEVEZETÉS

Magyarországon 2015 óta van lehetőség arra, hogy felsőoktatási intézmények **duális képzéseket** szervezzenek, amely azóta **a megfelelően képzett, versenyképes munkaerő biztosításának egyik legnépszerűbb eszköze lett**. Ez a képzési forma olyan, a felsőoktatás és a munkaerő-piaci szereplők együttműködésével megvalósuló speciális, gyakorlatorientált felsőoktatási képzés, amely során a hallgatók már egyetemi éveik alatt részletes ismereteket szereznek a munka világáról, képzési idejük alatt közvetlenül megismerhetik a munkafolyamatokat, hiszen a hagyományos képzésekhez képest jóval több időt tölthetnek a szakmai kompetenciák gyakorlásával. A duális képzés során az elméleti képzés az iskolában, míg a gyakorlati képzés a felsőoktatási intézménnyel együttműködő vállalkozásnál folyik, így a hallgatók közel ugyanannyi időt töltenek a vállalatnál, mint a felsőoktatási intézményben.

A Kárpát-medencében jelentős makroregionális különbségek mutatkoznak a magyar népesség foglalkoztathatóságát, vagyis a munkaerő-piaci helyzetét és állapotát jellemző mutatókban. Emellett az egyes térségek foglalkoztatási tényezőiben és tendenciában is számottevőek az eltérések. Ennek hatására komoly munkaerő-migráció figyelhető meg a Kárpát-medencén belül, illetve abból kifelé irányulóan is, ezek a mozgások pedig nemcsak a magyar anyanyelvű népességet érintik.

A fentiek miatt szükségeszerű a Kárpát-medence érintett országaiban a duális, kooperatív munkavégzéssel együttműködésben megvalósuló képzések és képzési lehetőségek vizsgálata, a jó gyakorlatok azonosítása.

Kutatásunk **célja** volt megismerni a képzés hatásait annak szereplőire, valamint **feltárni társadalmi, gazdasági vonatkozásait**. Kitekintést tettünk továbbá a képzési formát érintő **határokon átívelő kapcsolatok** lehetőségére is.

EREDMÉNYEK

Vizsgálatunk egyik szempontja a hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyteremtését célzó beavatkozások vizsgálata, tágabb értelemben pedig a képzési forma társadalmi hatásai voltak. Feltételezésünk szerint a duális képzés alkalmas a hátrányos helyzetű csoportok munkaerő-piaci esélyteremtésére. A kvalitatív adatok igazolták a kutatás során, hogy **azok a fiatalok választják a duális képzést ugyanis, akik szüleik alacsony jövedelme miatt hamarabb szeretnék piacépés szakmai tudással rendelkezni.** Számukra kedvező, ha nem kell messzire utazni, vagy nagy költségeket áldozni a lakhatásra. **A vidéki egyetemeken létrehozott duális képzési szakok segítik az ifjú munkaerő helyben maradását.** A vállalatok az alacsony jövedelmű régiókba helyezik telephelyeiket, nekik viszont megfelelően képzett munkaerőre, munkaerő utánpótlásra van szükségük, ezért duális képzésben való együttműködésbe lépnek a helyben lévő egyetemekkel. Mindez jótékonyan hat vissza Magyarország konvergencia régióira a fiatalabb generációk munkaerő-piaci esélyteremtésére, ezáltal a helyben maradása, helyben munkavállalása által.

A felmérésünk alapján jövőre nézve előre jelezhető, hogy lesz néhány intézmény, amelyben magas színvonalú duális képzést fognak biztosítani, mások pedig nem fogják a képzési formát erőltetni, így valószínűleg **„természetes szelekcióval” alakulhat ki kellő mennyiségű és minőségű duális képzés.** Az egyetemek megtalálhatják a maguk profilját, de **nem feltétlenül terjed el általánosan és kötelezően a duális képzés.**

Megállapítható az is, hogy **jelenleg a duális képzési rendszer inkább a nagyobb vállalatoknak kedvez.** hiszen duális képzésben való jó együttműködéshez fejlett HR szükséges és pedagógiai kapacitás, amiben a nagyvállalatok kiemelkedően teljesítenek, ám a kisvállalatoknál nincs erre erőforrás. **A kisebb vállalatokat úgy lehet helyzetbe hozni, hogy hálózatba szerveződve közösen látják el a többlet tevékenységeket.**

Feltételeztük, hogy a szomszédos országokban is létezik a magyarországihoz hasonló duális képzési rendszer a felsőoktatásban. A kvalitatív adatok fényében azonban tudjuk, hogy **az anyaországinak teljesen megfelelő, kidolgozott és törvény által szabályozott duális képzési forma a szomszédos országokban egyelőre felsőoktatási szinten nincs,** így a magyar oktatási nyelvű külhoni egyetemeken sincs. Ugyanakkor, a működésükben a duális képzéshez hasonló kolozsvári Babeş-Bolyai Tudományegyetem Magyar Matematika és Informatika Intézetének kezdeményezésére létrejött Codespring Mentorprogram jó gyakorlatként szolgálhat az anyaországban is.

Az intézményekben felvett kérdőívek és az interjúk mérték a magyar nyelvű duális képzés Kárpát-medencei szintű feltérképezése a jobb együttműködések lehetőségeinek szempontjából. **A magyar válaszadó oktatók tizede jelezte, hogy vannak határon átnyúló kapcsolataik.** Ezek a kapcsolatok Erdély, Kárpátalja, Felvidék és Délvidék

intézményeit érintik, jellegüket tekintve pedig tájékoztatás, tapasztalatcsere, közös kutatásban való részvétel, és vendég oktatók meghívása. A legkevésbé elterjedt formája az együttműködésnek a hallgatók fogadása. **A magyar oktatási nyelvű felsőoktatási intézmények között a duális képzési formára szorító határon átnyúló kapcsolatokról nem szereztünk tudomást.** A válaszadók véleménye alapján elmondható, hogy igény megfigyelhető a Kárpát-medencei szintű együttműködésekre, de jelen esetben a magyarországi helyzetük megerősítésére fókuszálnak.

Összefoglalva elmondható, hogy a 2015-ös magyarországi bevezetéssel induló duális képzés, mint felsőoktatási képzési forma pozitív visszajelzéseket mutat. Az oktatók véleménye alapján a hallgatók hivatástudatuk erősebb, tanulmányi eredményük jobb, mint azonos képzésen, de más formában tanuló társaiké. A vállalatok egyre nyitottabbak, mivel már a kisebb kkv-k is partnerei az egyetemeknek. Természetesen a viszonylag rövid idő eltelté alapján látható, hogy a képzés struktúrája és az együttműködések még folyamatosan alakulóban vannak. Ennek kiforrása után látva a nyugati – németországi – példákat azonban elmondható, hogy hatalmas potenciált rejt Magyarország, és kifejezetten a periférián lévő térségek fiatalsága számára. Abban az esetben, ha a duális képzés intézménye a **szomszédos országokban is meghonosodik, akkor a magyarországi már meglévő tapasztalatok a későbbiekben eredményesen felhasználhatóvá válnak, mely a hálózatosodás, és sikeres Kárpát-medencei együttműködés alapját jelentené.** Pozitív jelek mutatkoznak Szlovákiában a képzés előszobájában járnak, felismerték szükségességét, és dolgoznak a kialakításán, de a többi országban is nyitottak lennének e speciális képzési forma bevezetésére.

A teljes tanulmány megtekinthető a Nemzetstratégiai Kutatóintézetben.

A tanulmány összesen 258 számozott oldalt tartalmaz (90 oldal törzsszöveg és 168 oldal melléklet), és az alábbi fejezetek alkotják:

Vezetői összefoglaló

Bevezetés

- 1 A vizsgálatok módszertana és adatköre*
- 2 A dokumentumelemzés eredményei*
  - 2.1 A duális képzés fogalma és a vonatkozó jogszabályok*
  - 2.2 A duális képzésben résztvevő szervezetek, és legfontosabb feladataik*
- 3 Az interjúk összefoglaló elemzése*
  - 3.1 A vállalkozások és felsőoktatási intézmények együttműködése*
  - 3.2 Előnyök a felsőoktatási intézmények oldaláról*
  - 3.3 Előnyök a hallgatók oldaláról*
  - 3.4 Előnyök az együttműködő cégek oldaláról*
  - 3.5 A hallgatók kiválasztása*
  - 3.6 Együttműködési modellek*
- 4 Jó gyakorlatok duális képzésre*
  - 4.1 Egyes intézményi modellek ismertetése*
  - 4.2 A kolozsvári Mentor program bemutatása*
  - 4.3 Jelentkezés a duális képzésre, a hallgatók kiválasztása*
  - 4.4 A mentor kiválasztása, fejlesztése*
- 5 Jó gyakorlatok az interjúk alapján*
  - 5.1 Kiválasztási rendszer*
  - 5.2 Együttműködés a felsőoktatási intézmények és vállalatok között*
  - 5.3 Rugalmas megoldások: diákok későbbi belépése a duális rendszerbe*
- 6 A hazai egyetemi oktatók körében végzett adatgyűjtés eredményei*
  - 6.1 A magyarországi duális képzést folytató felsőoktatási intézmények*
  - 6.2 A duális képzés jellemzői*
  - 6.3 A képzés előnyei és fejlesztendő területei*
  - 6.4 Információs csatornák a hallgatók toborzására*

- 6.5 *Hallgatói elégedettségmérések*
- 7 *A duális hallgatók körében végzett adatgyűjtés eredményei*
  - 7.1 *A duális képzésében részt vevő hallgatók jellemzői*
  - 7.2 *A képzéssel kapcsolatos kérdések*
  - 7.3 *A választás okai, a képzésről szóló információszerzés forrásai*
  - 7.4 *A hallgatók kiválasztásának módja*
  - 7.5 *Elégedettség a duális képzéssel*
  - 7.6 *Elhelyezkedés*
- 8 *A képzésben együttműködő cégek körében végzett adatgyűjtés eredményei*
  - 8.1 *A duális képzésben együttműködő cégek főbb jellemzői*
  - 8.2 *A duális képzés jellemzői*
  - 8.3 *A duális képzésben való részvétel motivációi és kihívásai: a gyakorlati képzőhelyek választai*
  - 8.4 *A duális képzésben résztvevő hallgatók jellemzői*
  - 8.5 *Elvárások a hallgatókkal szemben*
  - 8.6 *A toborzás módja, a hallgatók kiválasztása*
  - 8.7 *A gyakorlati képzést biztosító vállalatok elégedettsége a hallgatókkal*
  - 8.8 *A duális képzésben résztvevő gyakorlati oktatók felkészültsége*
  - 8.9 *Elégedettségmérések*
  - 8.10 *Fejlesztési javaslatok a duális képzésben*
  - 8.11 *Kapcsolatok a vállalatok között*
- 9 *A határon túli együttműködések létezéséről, lehetőségeiről végzett adatgyűjtés eredményei*
  - 9.1 *A duális képzés iránti igények, lehetőségek mérése a határon túli magyar oktatási nyelvű intézményekben*
  - 9.2 *A határon átnyúló együttműködések iránti igények, lehetőségek mérése a magyarországi, duális képzést folytató felsőoktatási intézményekben*
  - 9.3 *Határon átnyúló együttműködések lehetősége az interjúk alapján*

Források

Mellékletek

Interjú vezérfonal - Felsőoktatási intézmények

Interjú vezérfonal - Vállalatok

Az interjúk jegyzőkönyvei

A felmérés alapadatai - magyarországi duális képzésben részt vevő egyetemi oktatók

A felmérés alapadatai - határon túli egyetemi oktatók

A felmérés alapadatai - magyarországi felsőoktatási duális képzésben részt vevő hallgatók

A felmérés alapadatai - a magyarországi duális képzésben együttműködő vállalatok képviselői

Szakmai gyakorlaton részt vett külföldi hallgatók tapasztalatainak vizsgálata a Kárpát-medence országában

Hallgatói kérdőív a duális képzésben részt vevők részére

Felsőoktatási kérdőív oktatók számára a duális képzés témakörhöz

Felsőoktatási kérdőív duális képzést nem folytató intézmények számára

Kérdőív a duális képzésben együttműködő vállalatok részére

Az elkészült tanulmányban rögzített fontosabb eredmények tudományos fórumokon való közzétételét tervezi az NSKI 2019 és 2021 között.